

I. Wpływ otoczenia społecznego na postrzeganie wielowymiarowych współczesnych zagrożeń

Prof. dr hab. Jan Maciejewski, dr Małgorzata Stochmal

- miejsce

Powiat nyski.

- termin

6-19 lipiec 2020 r.

- krótka charakterystyka realizowanego na warsztatach projektu (główne tezy, metody)

Bezpieczeństwo jest podstawową egzystencjalną potrzebą zarówno w odniesieniu do jednostki jak i do systemów społecznych każdej skali. Zaspokojenie tej potrzeby na poziomie indywidualnym stwarza poczucie „normalności”, pewności i stabilizacji, bez których nie jest możliwy prawidłowy psychofizyczny rozwój jednostki. Ponieważ człowiek jest istotą społeczną zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa na poziomie jednostki nie jest jednak możliwe bez jednoczesnego zapewnienia wielowymiarowego bezpieczeństwa systemów społecznych ulokowanych na wyższych poziomach organizacji społecznej człowieka. Wytwarzanie bezpiecznych przestrzeni społecznych wymaga zastosowania dwóch rodzajów kapitału: **Kapitału inkluzywnego spajającego** (*bonding social capital*) oraz **kapitału ekskluzywnego łączącego** (*brinding social capital*). Kapitał inkluzywny spajający nakierowany jest do wewnątrz, pozwala na spajanie wspólnot, przypomina więzi, jakie występują w rodzinie i innych homogenicznych grupach, wzbogacają ludzi w wartości i idee ważne dla małych kręgów społecznych. Ustanawiają one porządek chroniący *status quo* małych wspólnot. Natomiast kapitał ekskluzywny łączący ukierunkowany jest na zewnątrz, łączy różnorodność i pozwalają na wykorzystywanie zewnętrznych aktywów i rozprzestrzenianych informacji, łączy ludzi z różnych zinstytucjonalizowanych struktur, są to często słabe więzi pod względem emocjonalnym, jednak spełniają ważną funkcję np. w procesie umacniania dobra wspólnego w obszarze bezpieczeństwa.

U podstaw prac projektowych należy adekwatnie zdiagnozować ‘mentalne obrazy’ zagrożeń umocowanych w świadomości społecznej. Są to:

1. Mentalne ‘obrazy’ zagrożeń **ekologicznych**.
2. Mentalne ‘obrazy’ zagrożeń **technogennych**.
3. Mentalne ‘obrazy’ zagrożeń **społecznych o podłożu konfliktogennym**

Na dalszych etapach socjologiczna refleksja nad fenomenem zagrożeń dotyczyć będzie wyłonienia postaw kształtujących takie, a nie inne zachowanie w obliczu wielowymiarowych zagrożeń w kontekście otoczenia społecznego. Główna teza projektu brzmi: w jaki sposób kształtowany jest potencjał do przeciwdziałania coraz to nowym zagrożeniom życia społecznego?

- metoda badawcza

Jakościowa, wywiad narracyjny.

- wymagania na zaliczenie ćwiczeń

Student uczestniczy aktywnie w każdej fazie realizacji indywidualnego projektu badawczego (konceptualizacja, operacjonalizacja, pomiar, kodowanie, kontekstualizacja znaczeń), przeprowadzając 6-9 wywiadów (od 30 do 60 minut).

II. „Dobro wspólne” łączące członków lokalnych społeczności: eksploracyjny charakter badania socjologicznego

Prof. dr hab. Jan Maciejewski, dr Małgorzata Stochmal

- miejsce

Powiat nyski.

- termin

6-19 lipiec 2020 r.

- krótka charakterystyka realizowanego na warsztatach projektu (główne tezy, metody)

We wszystkich typach wspólnot, niezależnie od ich cywilizacyjnego rozwoju występuje strefa publiczna i prywatna. Równowaga występująca pomiędzy tymi strefami jest gwarantem zrównoważonego rozwoju tych społeczeństw. Kontekst instytucjonalny powinien umożliwiać wypracowywanie „dóbr prywatnych”, „dóbr klubowych”, „dóbr wspólnych”, jak i „dóbr publicznych”. Jednak to ostatnie dwa z wymienionych dóbr budują kapitał wspólnoty i na nie zostanie zwrócona nasza uwaga.

Interesuje nas wyłonienie wszelkich *korzyści* oraz *strat* ujawniających się w strukturach społecznych lokalnych społeczności w sytuacji podejmowania (bądź niepodejmowania) działań w istniejącym instytucjonalnym otoczeniu. W toku podejmowanych działań pojawiają się dylematy, jak postąpić? Towarzyszą ludziom również wszelkiego rodzaju ograniczenia, reguły, sankcje wpływające na dokonywane przez nich wybory. Na sytuację działania ma wpływ bardzo wiele czynników i uwarunkowań, które należy zdiagnozować.

Obowiązkowa lektura przed przystąpieniem do realizacji warsztatów terenowych:

1. Piotr Chmielewski, *Homo agens. Instytucjonalizm w naukach społecznych*, Wyd. Poltext, Warszawa 2011.
2. Piotr Chmielewski, *Podejście do problemów dobra wspólnego w perspektywie nowego instytucjonalizmu. Na przykładzie zarządzania wspólnymi zasobami przez społeczności lokalne* [w:] *Nowe rzeczywistości społeczne. Nowe teorie społeczne*, Maciej Gdula, Aleksandra Grzymała-Kazłowska, Renata Włoch (red.), Wyd. SCHOLAR, Warszawa 2012, s. 67-110.

Teoria nowego instytucjonalizmu wskazuje na zbiorowe działania umacniające bądź osłabiające tworzenie oraz utrzymywanie dóbr wspólnych.

- metoda badawcza

Jakościowa, wywiad narracyjny.

- wymagania na zaliczenie ćwiczeń

Student uczestniczy aktywnie w każdej fazie realizacji indywidualnego projektu badawczego (konceptualizacja, operacjonalizacja, pomiar, kodowanie, kontekstualizacja znaczeń), przeprowadzając 6-9 wywiadów (od 30 do 60 minut).